

Motion till riksdagen 2020/21:3948

av **Hans Eklind m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för polisen att ta dna-prov vid inre utlänningskontroller och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en inre utlänningskontroll ska fingeravtryck, dna-prov och fotografering vara obligatoriskt, inte fakultativt, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att begränsa utfärdandet av främlingspass för alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta en nedre åldersgräns för insamling av fingeravtryck på barn från sex års ålder och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen har lämnat proposition 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten i syfte att identifiera fler som olovligt vistas i Sverige och motverka missbruk av resedokument och främlingspass. För att möjliggöra detta har regeringen föreslagit att Migrationsverket och Polismyndigheten ska ges möjlighet att vid en inre utlänningskontroll fotografera en utlänning samt ta hans eller hennes fingeravtryck, att vissa utlänningar ska kunna beviljas högst tre främlingspass under en femårsperiod och att resedokument och främlingspass ska kunna återkallas. Kristdemokraternas uppfattning är att det behövs ytterligare åtgärder för att uppnå målsättningen om att kraftigt minska antalet personer som vistas olovligt i Sverige men även för att uppnå de tillhörande målen om en reglerad invandring, en upprättad inre säkerhet och ett effektivare återvändande-
arbete.

Problemet med att människor befinner sig olovligt i landet blir alltmer omfattande. Migrationsverket överlämnade under åren 2015–2018 ca 26 000 asylärenden till Polismyndigheten på grund av att personen var avviken. Den 31 december 2019 hade Polismyndigheten 17 706 öppna överlämnade verkställighetsärenden i balans, varav 11 818 avsåg efterlysta personer. Migrationsverket uppskattade i oktober 2019 att 26 300 personer kommer att avvika under 2019–2022.

EU brottas med samma problematik. Av den halva miljon som 2016 fick ett beslut om att återvända registrerades enbart 226 000 (46 procent) som återvändande, och 2017 var det enbart 189 000 (37 procent) som registrerades som återvändande av den dryga halvmiljon som då fick ett beslut om återvändande. En majoritet (ca 60 procent) avvek och många av dem befinner sig olovligt någonstans inom EU.

Mörkertalet vad gäller personer som uppehåller sig olovligt i Sverige är stort. Enligt vissa siffror som utredningen hänvisar till beräknas mellan 30 000 och 50 000 personer uppehålla sig i Sverige utan tillstånd. Det egentliga antalet är med all säkerhet mycket större. Bristen på kontroll, inte minst med samordningsnummer, gör det lätt att leva i Sverige med en falsk identitet. Gränspolisen i Sverige har uppgivet konstaterat: ”Vi har ett parallellsamhälle som bara växer och vi har tappat kontrollen över vilka som är här.” Den sammantagna bedömningen är att antalet ”papperslösa” har ökat de senaste åren. Det är oroande av många anledningar.

Ett stort antal av dessa personer utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden. Personer som lurats hit med löften om goda villkor och adekvat lön utnyttjas hänsynslöst. Bland dem finns även barn som skilts från sina föräldrar.

Säkerhetssituationen i Sverige och Europa har även förändrats de senaste åren. Terrorattentat har ägt rum i bl.a. Frankrike, Belgien, Tyskland och Sverige. Hotet är alltfjämt stort. Den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten är inte ovanlig och skapar oro och osäkerhet i landet. Den omfattar allt från narkotikahandel till ekonomisk brottslighet och påtvingad prostitution. Det är inte ovanligt att personer i dessa sammanhang uppträder under flera identiteter. Av säkerhetsskäl är det därför nödvändigt att Sverige skyndsamt kan kontrollera vilka som vistas i landet.

Migrationsverket utfärdade 19 187 resedokument, 8 520 främlingspass och 205 556 uppehållstillståndskort under 2016. Dessvärre har Migrationsverket inte fört någon statistik över antalet förlustanmälda dokument. En granskning av antalet spärrade dokument inom SIS ger för handen att en till ett antal procent spärras årligen. Migrationsverket redogör även för att det inte är ovanligt att förklaringen till varför ett dokument förlorats väcker misstankar om missbruk.

Statistik från europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån Frontex visar att Sverige har stora problem med missbruk av ett flertal identifikationsdokument. Svenska handlingar som används i ett missbrukande syfte har i flera år hört till de som byrån oftast påträffar. Det rör personer som försöker ta sig in i Europa med en annan persons resedokument.

Mot denna bakgrund är det välkommet att regeringen presenterar förslag som kan motverka denna oroväckande situation. Sammantaget bör de kunna bidra till att minska antalet personer som olovligt befinner sig i Sverige och motverka missbruk av vissa identitetshandlingar. Förhoppningsvis leder detta till en minskad arbetskraftsexploatering och regelrätt människohandel samt till en förbättrad säkerhetssituationen i landet. Det är emellertid Kristdemokraternas ståndpunkt att förslagen, utöver de framlagda, inte är tillräckliga för att komma till rätta med den eskalerade problematik som är beskriven ovan.

Regeringen fick förslagen på sitt bord redan 2017. Under perioden som följde presenterade ansvariga myndigheter åtgärder och verktyg de ansåg sig behöva för att klara av uppgiften på ett fullgott sätt. Dessa förslag har regeringen trots att tid funnits valt att bortse från. Konsekvensen är därför att riksdagen hanterar ett otillräckligt förslag alldeles för sent.

Kristdemokraterna bedömer att denna situation utgör ett reellt hot mot Sveriges nationella säkerhet. Vi anser att denna fråga behöver prioriteras högre och mer seriöst än vad regeringen gör. Det parallellsamhälle som i dag existerar och som fortsätter att växa måste förhindras med den kraft det offentliga gemensamt kan uppbåda med både resurser, regelverk och metoder. Vi föreslår därför en rad ytterligare åtgärder för att uppnå målsättningen om att kraftigt minska antalet personer som vistas olovligt i Sverige men även för att uppnå de tillhörande målen om en reglerad invandring och en upprättad inre säkerhet och uppnå ett effektivare återvändandearbete.

Polismyndighetens befogenheter måste utökas för att de ska kunna genomföra mer noggranna inre utlänningskontroller. Kristdemokraterna anser att polisen ska få möjlighet att omhänderta och tömma digitala medier när en person saknar handlingar och vägrar att samarbeta. Detta är något som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen efterfrågat och som redan är möjligt i ett flertal andra europeiska medlemsstater.

Kristdemokraterna anser vidare att det är nödvändigt att se över möjligheten för polisen att ta dna-prov vid inre utlänningskontroller, detta då dna-tekniken höjer säkerheten vid en identifiering. Vi anser även, liksom Migrationsverket, att det bör inrättas ett nationellt fingeravtrycksregister för innehavare av uppehållstillstånd då det skulle försvåra för enskilda individer att uppträda under fler identiteter. Vidare bör det utredas om en ny personalkategori, id-expert, vid utlandsmyndigheter ska inrättas i syfte att försvåra missbruk av identitetshandlingar. Vid en inre utlänningskontroll anser vi att fingeravtryck, dna-prov och fotografering ska vara obligatoriskt, inte enbart fakultativt.

Även om fler åtgärder krävs bedöms de av regeringen föreslagna åtgärderna likväl skapa bättre förutsättningar för polisen och andra ansvariga myndigheter. Det för med sig att fler förvarsplatser kommer att krävas. Kristdemokraterna har sedan tidigare fört fram krav på att förvarsplatserna utökas och tillförs adekvata resurser. Då förvarsplatserna är kostnadsdrivande är det nödvändigt att satsningar på inre utlänningskontroller går hand i hand med satsningar på att verkställa fler utvisningar.

Det är olyckligt att begränsningar av utgivande av främlingspass och andra resedokument inte har utretts mer ingående. Regeringen gör bedömningen att det, med beaktande av skyddsgrundsdirektivet, är omöjligt att begränsa antalet främlingspass för både alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. När dessa kategorier undantas blir förslaget i praktiken verkningslöst.

Kristdemokraterna menar att nuvarande ordning där resedokument uppenbart missbrukas, och där möjligheten till begränsning av utfärdanden av främlingspass är liten, utgör ett nationellt och europeiskt säkerhetshot. Kristdemokraterna anser därför att möjligheten att begränsa utfärdanden av främlingspass även till enskilda i ovannämnda kategorier måste utvidgas. Hur en utökad generell begränsning även för alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande, med beaktande av skyddsgrundsdirektivet och de undantag som nämns där, skulle kunna utformas i Sverige ska således utredas. Utredningen bör även göra en utblick mot EU:s övriga medlemsstater.

Vidare beklagar Kristdemokraterna att regeringen inte går vidare med lagförslag utifrån utredningens förslag om att åtgärda missbruk av uppehållstillståndskort. Kristdemokraterna vill genomföra utredningens förslag om att ett uppehållstillståndskort ska

ha en maximal giltighetstid på tre år och att kortet som huvudregel ska lämnas ut personligen till den som det är utställt för. För att komma till rätta med förlusterna av uppehållstillståndskort bör även en expeditionsavgift för dessa tas ut, åtminstone för uppehållstillståndskort som söks som ersättning för ett förlorat kort.

Bristerna i de befintliga EU-gemensamma informationssystemen gällande bl.a. rese-dokument har varit uppenbara en längre tid. Exempelvis kan en tredjelandsmedborgare med arbetstillstånd i Sverige efter en kort tid hemmavid nekas inträde till Schengen vid återresa om personen först korsar gränsen i en annan medlemsstat, detta då informationen om arbetstillståndet oftast inte kan verifieras på grund av att andra medlemsstater inte kan komma åt den svenska databasen. Informationshanteringen inom EU är splitt-rad och skapar onödiga hinder. Vi välkomnar därför utredningens förslag om att Sverige ska verka för att skapa en centraliserad EU-databas där information om bl.a. uppehålls-tillstånd och uppehållstillståndskort tillgängliggörs.

Kristdemokraterna hyser, teoretiskt, sympati för regeringens förslag om en nedre åldersgräns för insamling av fingeravtryck på 14 år. Integrationsaspekten ska inte under-skattas, särskilt när det gäller barn. Vi menar emellertid att en gräns på 14 år, i prakti-ken, missgynnar yngre barn. Genom att tillåta fingeravtryck på barn från 6 års ålder ökar möjligheten att fånga upp och säkra utsatta barns integritet. Utredningen konsta-terar att ”det finns starka skäl för att sänka den nedre åldersgränsen för upptagande av fingeravtryck [till 6 år]”. Åldersgränsen för fingeravtryck på personer som omfattas av Eurodac har föreslagits sänkas från 14 till 6 år. Kommissionen menar att en sänkt åldersgräns kommer att skydda ensamma barn bättre. Dessutom får Migrationsverket ta fingeravtryck på de barn som är 6 år eller äldre och som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige. Mot denna bakgrund anser vi, i samsyn med en majoritet av remissinstanserna, att åldersgränsen i stället bör vara 6 år.

Hans Eklind (KD)

Michael Anefur (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Robert Halef (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)